

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber sextus Decretalium

Bonifatius <VIII., Papst>

[Basel], 10. Dez. 1477

De testibus

[urn:nbn:de:bsz:31-321569](#)

respondere. cū em̄ lus quis pbare nō cogat. h̄ factū ers
go nec ponē cū succedat m̄ locū p̄batōis. s. e. c. p̄. ḡ iā
q̄ ad sup̄flua nō cogit respōdere. Itē si sit impossibilis
vel ōtra naturā. vt si pōne virginē pepisse. vel patrē fi
lio iuniorē. xxvij. q. i. ḡ. cum ḡ. ad b̄. s. d̄ ofes. c. vi. a. q̄
ibi no. ff. de int. act. l. ofessionibus. et. l. se. Itē sup̄ cri
mine eius ōtra quē
fuerit nō admittunt
tur positiōes. de pe
di. i. non tibi dico.
hee et filies sūt r̄nō
nabiles cause. ppter
quas r̄ndere nō te
neat. Iē si p̄cura
tori fuit positiōes
sup̄ aliquo emergē
ti d̄ q̄ p̄babilit̄ nō
imputet dñō si non
instruxit p̄curato
rē bene habebit p̄
curetor̄ inducias ad
osculendū dñm. sec9
in p̄ncipali sup̄ quo
ap̄ncipio instru de
buī. s. de iura. ca
lū. i. p̄tractādis vbi
d̄. p̄ mino. a. host.
a. Eisdē. s. quibus
r̄ndere nō vult et p̄
hanc l̄am dico q̄ si

haberī debet sup̄ hijs de q̄
bus in eisde positōib̄ in
terrogat̄ extit p̄ ofesso
Vez si an̄y r̄ndere sic
iussus fuerit eū otumacit̄
absentari ottingat tunc p̄
ofesso nō dz̄ haberī sed est
alias ōtra eū tāq̄ ōtra cō/
tumacē putrō dictauerit
pcedenduz. R̄eg. ix. in
conci. ḡnali lugd.

Detectibus.
Ediatores per q̄s
scelus simonie ple

qb̄usdam responderat et postea alijs respōdere noluit iſ/le q̄bus iam responderat nō habebunt p̄ ofessatis si eas
negauerit. pena em̄ vteſi nō dz̄ extendi. c. de hijs q̄ si.
b. Pro ofesso. nunqđ ip̄o iure aut p̄ a ma. p̄. ca. q̄ huic
simam. vider q̄ p̄ simam em̄ ea q̄ no. s. de iura. calū. c. vteſ.
dicebat tan. q̄ tacēs nō habebat p̄ ofesso nec p̄ negan
te. ff. de regu. iu. q̄ facet. et h̄. e. ti. is q̄ facet. ibi dixi. qđ ḡ
fiet em̄ cū speilet respondē p̄ excōicatōem missionez in
possessionē cap̄tōem pignoz multā. et hijs sita. s. ve
li. nō of. tue. et. c. qm̄. ff. de ven. inspi. l. g. igit̄. ff. si q̄s
fus di. l. vna. et facit em̄ host. de elec. bone. iv. ōtra lega
ti. h̄. bodie. p̄ ofesso haberidz. vt h̄ vides. ad b̄. ff. de m
ter. act. de erare. q̄. q̄ tacuit. et idē iur de obscure respō
dente n̄ declarer. vt. e. li. g. m̄bil. et qđ hic dic q̄s h̄. pro
ofesso. intellige si ofesso ē dānosa. alias si esset h̄bi vtilis
h̄ec. p̄ negante. vt. ff. de int. act. l. nō alienū. e. l. de eta
te. g. i. vlḡ ad. vj. m̄ interrogatōib̄. pcedat b̄ in positōi
bus nō credo in q̄bus satis sit ponēt q̄ b̄ intentum.
c. Ratō dictauerit. qđ dic ut no. s. d̄ do. et. ou. prout.

Dediatores. socii in criminis simonie admittuntur in
testimoniū si sit socius criminis tantum. et agatur ciui
liter. alias non. Ista dec̄. et sequens fuerūt gre
go. et deberent esse in antiqua compilatōne vltume in ti
et p̄ hāc dec̄. moderatōez recipiūt glo. ille jo. a. b. iii. q̄.
. in. q̄ item in criminis. v. liberi. m. i. glo. quaz q̄dam non
h̄nt. et de testi. venēs. j. in glo. p̄nl. q̄ m̄distincte dice/
bāt. ḡ in hoc criminis socius criminis tm̄ admittit̄ i te
stem. criminis vero et muneris nō. distinc̄to enī illa locū
b̄ solū cū agit̄ ciuiliter. si em̄ criminis. socii eē tm̄ crimi
nis repellit. vt h̄ vides. ad hoc. s. e. testimoniu.

e. Mediatores. q̄ p̄senate dicūt. et salariū qđ eis datur
b̄. p̄senati. ff. de p̄senat. l. i. et. ij. et si i sp̄ualib̄ salar
iū recipit vel aliquā promissiōē om̄odi t̄pali simon
ac̄. e. d̄. simo. cū cēnt. et tūc nō admittit̄ eē si ciuilis aga
tur. ut h̄ in fi. et. s. e. venēs. j. et infamis est. i. q. i. si q̄s
ep̄us. et. q. i. si quis pbendas. et beneficijs priuandus.

s. de elec. p̄ inquisitō; et deponēdus 3 ofes. c. i. d̄. simo.
nō satis. ibi. vel oſenserit. duz sine mediatore inter se
f. Per q̄s. i. q̄z m̄sterio ſp̄omunt simoniaci d̄. simo.
g. Plerūq; ḡ n̄ ſp̄. q̄ iter. de b̄ et. c. veniens cū h̄.
h. Ad testimoniū. nota q̄ ad p̄fuptōem faciendā b̄ ad
mittent̄. h̄ nō ad p̄batōem. iij. q. iij. ḡ. Item in criminis.
d. liberi. quod die
v. no. xv. q. iij. mes
mim. de ofes. c. i. de
testi. veniens. i. et
no. q̄. dicit testimoniū.
nū. quia cīca accu
ſatōnem m̄bil h̄ ſta
tuitur. ſed ſtatur iu
ni antiquo. i. q. i. in
primis in fi. xv. q.
·i. j. sane. de simo. tā
ta. et. c. licet heli. q̄
c. p̄ tuas. cī ei quod
no. i. q. vñ. in ſum.
et de accusa. cum. p.
i. Auctores. cum i
terdum etiam p̄ all
os conūci nō po
ſint. ad hoc. s. d̄ te
ſti. co. c. vi. vbi ad d̄
tegēdā coniurati
ſoch. et iurati. Jo
an.

k. Criminis. alias tanti criminis concor. i. q. vi. c. vi. s. d̄
simo. tanta. et. c. licet heli. ibi cum ad inſtar criminis. et
per hanc litteram credo hanc decre. intelligendā etiā
de mediatorē qui non est emendatus de criminis. alias qđ
effet ſpecialē in hoc. vt. s. e. testimonium. vel potest de
emendato intelligi. et bene eſt ſpecialē q̄ mediator ad/
mittatur. vt. i. dicam.

l. Criminaliter. s. e. testimonium. Jo. an.

m. Cūiſliter. no. q̄ regulare eſt q̄ in ciuibib⁹ mediato
de oſenſu p̄mū admittat̄ ad testimoniū. alias non. i. auſ.
de testi. q̄. qm̄ vero col. vii. et no. b. de test. co. d̄iſector.
circa p̄n. glo. h̄. tñ admittit̄ etiā pte oſradicēte. qđ itelli
ge em̄. d̄iſtinctō; deē. d̄. simo. p̄ tuas. et. c. licet heli.

n. Aſſecuti. vides qđ iut̄ in hoc excepto criminis ſc̄ ſimons
me. ſed quid de alijs exceptis d̄. criminis leſe maiestatis. die
vt. vj. q. i. ḡ. vez. de ofes. c. i. De criminis heretis. dic vt. i.
de heret. m̄ fauorem. h̄. aduerte. mirabile em̄ eſt quod diſ
cit hec deē. q̄ ſocius criminis repellatur in criminali. cri
moris et muneris in ciuili. ſi em̄ q̄ petiſ ſpm̄ a testimonio
repelli dicat ſocius mihi fuſti in criminis nō egemus vte
rius teste. q̄ ex hac oſeffione puniend⁹ eſt. de ofes. c. i.
nec p̄mittit canon vel ler q̄ dicat hoc nō feci. q̄ menda/
cū vel aliud peccatū nō p̄mittit. xij. q. iij. q̄ peccat̄. et
ff. de tribut. illud. q̄. p̄nl. h̄. dic q̄ p̄ in ḡne dicē nō po
tes testis eſſe q̄ om̄iſti h̄. criminis qđ me offero probatus
rū. et ſic repellere. q̄ par delictū repellit teste. s. e. p̄
ſonas. cū d̄iſtinctō deē. de simo. i. h̄. heli. et. c. p̄ tuas. vel
dic p̄cise q̄ exceptōem obiciē nō fatec̄. h̄. de re. iut̄. exces
ptōnem. et ibi dicam. vel p̄ne q̄ oponatur criminis ſi
monis exceptōo oſra teste. et ille qui produxit dicit illum
q̄ probat fuſſe ſociū. et ſic oſra ſenī fatec̄. h̄ ſc̄ ūni tene.

Delentū. h̄. deē. ē p̄dica. et p̄ aduocatos optie ſc̄. et
poit moſ remiſſiōis curie. et dat moſ ſup̄ poſitōib̄ iurādi
et p̄ q̄z iurati dēat dic̄. dat moſ r̄ndēdi. et moſ testes. p̄
batorios re. p̄bādi. et re. p̄batorios itez. re. p̄bādi. d̄. dicat

a Conuentū. dic vt. s. de rescrip. oboceri.
 b Ex una pte. et actores. stet per consequentia.
 c Ex altera. et reos ut pa si possessione. qd de ico
 d Possessione. id est qua palibus agebat. ff. 8 vfu
 capi. sequitur. qd viā. et. s. de fo. ope. qd stus. Et no. qd
 hic agebat possessorio et tñ iurat de veritate qd e ota
 id qd no. s. de iura.
 e cal. c. qd. i. glo. i. i. fi.
 - s. e. de resti. spol.
 lras. hñ n. phibz h
 iurati et hodie cus
 randū n est. p. id qd
 habes. s. e. li. e. ti.
 . c. i.
 e Compositione. si
 amicabil fuerat va/
 lere poterat. sec9 si
 fuisse transactio. s.
 de transacti. sup eo.
 de hoc de preben. n
 essent.
 f Rebus alijs. co/
 missio facta cuz bac
 clausula non exten
 ditur ad maiora. qd
 dic vt. s. de rescrip.
 sedes.
 g Abbate et prio
 re vtraq em ps pe
 ciat positōibus suis
 p eos qd pncipales e
 rāt. et meli verita
 tē nouerant rñderi.
 et iō sup hñs sc̄pt
 ppa rothomagen.
 vt sequit. ad B. s. 8
 iura. cal. in p̄ractā
 dis. ff. de procū. si
 actor.
 g Conuentū. i. singulorū de ouentu vel maioris ptis
 qd ouentus sicut vniuersitas nō hñ aīam. j. de sen. ex. rōa/
 na. qd. v. sic no. ius nouū. vt platus iuret in aīam suā et fra
 trū. vel maioris ptis olim solus platus p̄stabat hoc iu
 ramentū. et de hoc de elec. duduz. n. et nota ex hac līa qd
 ofessio solius plati nō nocet eccie. qd nec etiā ofessio mio
 ris ptis. cū hic dicat vel maioris. t. et facit de hñs qd fi.
 i Ipoz. ibidē residentiū fm jnno. et / ama. p. ca. c. i.
 ad hoc. r. q. n. hoc ius porrectū. host. tradicens absen
 tes vocandos si pñt comode vocari. de elec. qd apter. et
 facit p eo. j. de p̄ben. cum in ecch. h. opinionē jnno. cre
 do verā p dec. s. e. li. d. of. or. qd quis. ibi. put. fuit in electi
 onis negocio t. Si em in oībus tractatibus vocādi cēnt
 absentes. non video quare exp̄fisit de negocio electōnis
 plus qd de alijs tractatibus sp̄cale ergo in electionibz et
 receptōibus et in casu ipius dec. qd quis. qd debeat absen
 tes vocari. alias non. p. q. n. hoc ius porrectū.
 k Ponedo. qd ec pones et ria piurus ē. j. ii. p. c. vi.
 l Transmissis. qbus m̄l oppom potuerit cū sint examina/
 te et approbate p papā. xxxv. q. ix. aplice. C. de testa. oīm
 et hoc est quod sequitur. nulla p̄sus. c.
 m Illos. quia tractabant illas cum conuentu. si autē sci
 entia p̄relati est contraria responsioni conuentus dicat ex
 parte conuentus sic dico. sed ego sic credo vel dico. ad B
 ff. de adm. tu. quo tiens. qd. sic ut. fm host. Si autem esset
 in iudicio tanq̄ prelatus habes de hoc. s. de postul. bo
 ne. n. de p̄scrip. c. vi. liij. di. generalis. sed in casu p̄missi

so cui tñfomi stabitur. dic qd tñfomi ouentus cuz platus
 vñdeat vt ps ouetus et maiori pti sit standū. vt. s. dipi
 n Preterea. alias postea alias pterea. qd dicat diximus
 qd vñdendū est positōibus. volumus instruere iudicem
 quo habeat facere vñderi. et ideo dixit preterea.
 o Sigillatim. qd positio hñs plura mēbra in uno falsa.
 in alia vera poss3 eē
 et sic copulata pos
 sent negari. vt dixi
 . s. ti. p. c. vi. ff. de
 re. du. si is qd duceta
 . qd vtrū. et ponēs de
 bet ponere certū. et
 vñdens vñde certū.
 . ff. de ofes. certū. et
 ois disunctua est in
 certa. ff. de v. obli.
 . l. vbi. qd illud. ff.
 de iutiu. p̄tor ediz
 pt. qd autem.
 p Dūficienter. s.
 sigillatum et clate re
 spōderi. et si vñdere
 nollēt hñe p ofessa
 tis. s. ti. p. c. vi.
 q Contradictōne
 rōnem dixi sup ver
 bo transmissis.

r Quid sciat. qd si
 titubat hēbit diem
 ad deliberandū. ff.
 de pe. hē. si debitor
 et h̄ p̄sumptio est de
 malicia p̄t iudecere
 iure iuramētum ab
 eo qd maliciose B nō
 petit. s. e. li. de iu
 calū. c. n. m. fi. Si au
 tem animū fuū ad as

liam p̄tem applicare nescit. tunc poterit dicere nescio. vel
 negatiue respondere. vt si queratur si talis viuat. dicat
 nō credo. nō sequit p̄terea qd credat ipm mortuū fm in
 no. et host. tūc em titubat. nō credens hoc vel illud.

s Inquiras. qd si sindicus ofiteaē atrariū eius qd plau
 tus ofessus fuerat. Iz alii aliter dixerūt. dic fm B. poci
 standū ofessiom plati et capituli qd sindici qui nō iurauit
 si vero dco. det cū plato eius ofessio adiuuat.

t Articulis. articulus vocat ps intentōis otinēs id qd
 actor p̄barat int̄dit. et facit. s. de testi. veniēs. n.

u Producēdos. iuratos tñ. als testimonij ipoz. nō va
 lere et etiā si essent religiosi. s. de testi. nup. m̄li iuramen
 tū remittereē apte. vt. e. ti. tuis. x Alterius. s. sancti

v Productos. corā papa vel iudice ab eo da / nicolai
 to. Et sic notat qd otestata erat lis ast regulariter nō va
 let testimoniū receptio. s. vt lit. nō dē. m rubro et nigro. et
 sic nota qd Iz post litē otestatā iurandū sit de calūma vel
 de veritate dicenda fm qd requirit cā et faciēde positōes
 ante p̄batōnes. si tamē hoc omisum fuerit adhuc p̄ p̄
 batōnes fieri poterit. ad hoc. s. e. li. de iut. calū. c. i. B em
 p̄ testes receptos 8 veritate iuraē. et fiun positōes

z Nomina. ne possit esse variatōni locus. s. e. li. d. R. p.

. c. n. et continebantur isto modo. intendit talis p̄bare ta

lem testim adulterum. pro eo qd talem p̄orem talis pu

blice in suam tenuit concubinam. et hoc vult probare per

a. b. c. Item intendit probare qd. c. est periurus quia de

ierauit corruptus in tali causa. et hoc vult p̄bare per. d.

e.f. q̄ sic de singulis. quia unus testis nescit ōes articulos
int̄entōnis. s̄ iter dū alterz. tñ et si vellet alios q̄ noiatos
iducē vel eos trāspōne. n̄ credo q̄ possit b̄m host. ar. ff.
māda. i. l. diligent. et. s. d. h. p. cū dilecta. h. b. p. b. cui dñ.
a. Kalendas. et nō vltra. s. de pba. l. z. nec p̄nt isti dele/
gati terminos. progarē n̄i p̄tes ambe in progaōnem
termini consentirēt
s. de of. dele. d. cau
fis.

b. Interrogatoria
interroga oria sūt
q̄ facit ps testibz p
ductis dñ se. i. dñ
sup articulis d. quiz
bus p̄missum est. et
formant b̄m circum
stantias cause. et p
sonaz. p̄ductaz ut
dicto. c. l. s. i. s. e.
cū cām. i. et. c. p
tus. vñ datis articu
lis petit ps termin
num ad danda inter
rogatoria. q̄ termin
nus tā h̄ et p̄dictis
iuribz dari dñ q̄ cō/
suetudine ginali q̄ ē
optima. c. ff. de le
hi de interpretōne.
de ofie. cū dilectus
et fūt interrogato
ria hoc mō si dixerit
testis vñ esse qd̄
in p̄mo int̄entōnis
articulo st̄ne. q̄ra
tur ab eo quō scit. cū
si ibi presens erat. cū
ad quid ibi erat. et
si vidit potuit pre/
sens esse et non vidisse.

Item quo anno mense et die id
fuit factū. Itē in quo loco. in domo. qua pte domus. et
an domus illa sit terrena. vel in solario. et qui erāt ibi p̄/
sentes. Item si cognoscit illū de quo testificat. et cui⁹ est
etatis stature et coloris et h̄is similia b̄m q̄ faciūt ad fa
ctum. et hec interrogatoria nō dantur de iure p̄ aduer
se ne possit super h̄is instruere testes suos. sed iudex per
se vel per assessorē examinat illa et si qua reperit super
flua vel impertinentia illa resecat. hic autē nō habet locus
resecatio. cū fuit approbata p̄ papā. vt d. articul's. dixi.

c. Specificatōe. nota p̄ specificatōe obiectoz. ad idē
d. Et alioz. forte obiectebāt ali⁹. s. de elec. vt circa.
q̄bus nō criminā. sed alia p̄ que impediebat testes esse
puta q̄ erant vel fuerant aduocati vel p̄curatores in cā
h. c. p̄. vel q̄ erant minores. iiii. q. iiii. c. i. et h̄is similia

e. Conuentus. originales actores.

f. Producendos. ad reprobationem testiū. p̄ductoz. in
g. Proximo. intelligebāt si nō fuisset appo. p̄ncipali.
fitu. ff. de v. ob. eu. q̄ k. l. h. Examiare. b̄m interrogato
riaporis et ouēt⁹ paldig. vt. s. in p̄. casu dictum ē
i. Sif. de qua dictum est. s. p̄. v.

k. Observata hos autem testes non licebit priori et con
uentui rep̄obare. vr. s. de testi. licet dilectus.

l. Juramento. h̄ quare exigē iuramentū a p̄curatore ab

batis in hac reprobatione q̄ nō in p̄ma reprobatione q̄ facit

p̄or otra p̄ncipales testes abbatis. So. pocius p̄sumitur

q̄ hoc faciat abbas ex malitia q̄ prior qui primo reproz

bauit testes sup̄ p̄ncipali. p̄ductos q̄ si p̄uocat⁹ velit v̄
cisci. et ideo p̄pter illā p̄sumptōem hoc exigē iuramentū
fi. de testi. spol. līas. b̄m b̄. h̄ dic q̄ b̄ est in p̄fāre iudicis
p̄ p̄dictā dec̄. et de iūt̄. calū. c. i. m. fi. s. e. li. vñ et in pris
ma poterit exigere si fibi videbit̄. et in seba omittē si fibi
videbit̄. iste autē necesse habet mandatū pape seruare.

m. p̄ocedant. b̄z.
bāt olim qdā b̄ p̄g
de testu qdām nō. s.

cetez nobis sub si
R. gillo tuo. r̄. c.

R. Omana. duo sūt

b̄9 dec̄. dicta c̄ bre

uia. c̄ idēco n̄ sumo.

o. Appellatōnis.

fuit cā dubitatōnis

q̄ alia videbat̄ cau

sa appellatōnis a p̄n

cipali. p̄pet̄ aliū ius

dicem et aliū p̄pet̄

toz et aduocatz q̄

frequent in ip̄a mē

uenit. q̄ nō tenet

p̄pet̄. vel aduocat⁹

p̄ncipalis cā defen

dere cām appellatō

nis. vt no. s. de p̄

pet̄. nō iniuste. et. i.

• q. vi. g. post sc̄bam

et facit qd̄ dixi. s. s.

iue. cal. c. i. h. n. h.

non est alia vel h̄. sie

alia quo ad qd̄ tñ p̄

cū. vel aduocatus

in p̄ncipali in cā ap

p̄pellatōis nō debet

testimoniū ferre ne

memores sui officij

forte strariū assere

rent veritatis. sicut et aduocatus nequit esse iudex ne af
fectōni sūe memor. r̄. C. de assē. l. nō. m. fi. et iudex
in cā qua iudicauit nō debet esse testis. i. q. vi. statuendū
vbi de hoc. qd̄ intellige b̄m determinatōz dec̄. s. e. diles
cto. et. c. cū a nobis. in vno ḡ et eodē negocio q̄s dupli
officio tā suspecto fungi nō debet. de celer. diug. diuers.
ff. ad trebell. ille a quo ḡ. tempeskuū. i. q. i. m. primis.
de v. fig. forus. cum si. in testimoniū ergo multo forcius non
recipiebat̄ talis in p̄ncipali. p̄ iura p̄dicta.

p. Fuerat. si ergo illū p̄curatorē constituit. h̄ non recipit

mandatū testificari poterit. s. e. dilecto. idem in aduoca

to. et de hoc etiam no. ff. e. l. v.

q. In testimoniū intelligas p̄ ip̄o appellante. nā p̄ appels
lato bene recipiebat̄ b̄m b̄. et modernos. tū q̄ ratio p̄batt
onis cessat. tum q̄ nō repit̄ p̄hibitū et edictū de testi
bus p̄hibitōrū est. ff. e. t. l. i. et in isto casu qn̄ p̄cut̄. v̄
aduocatus appellatōis deponit p̄ appellato. dico q̄ depo
nit etiam p̄ appellante. q̄ lurat p̄ vtraq̄ pte dicē veri
tate. ad hoc. s. e. de testi. et. C. de q̄mibus. l. p̄dem. c̄ di
cam. h̄. de reḡ. iuē. qd̄ ob grām. qd̄ de p̄curatoribz ad ne
socia. dic b̄m host. q̄ in negocio qd̄ p̄curauit s̄ cōsensu
ptiū p̄ admitti. sicut et iste. et sicut mediator in aut̄. de
testi. s. qm̄ vero. colla. vñ. In alius autem admittet̄ etiā
pte iniusta. cum nec p̄hibeat̄ ff. e. l. i.

r. P̄sumptōne. puta q̄ h̄. vñ testē. s. de p̄pet̄. ex in
nuatōne. xiiii. q. iiii. si heres. ff. de do. p̄leg. l. tropōpus

s. Personaz. c̄ ip̄i cāe. qd̄ dic vt no. s. d. iuē. c. v.